

Cēsis
2015

CĒSU NOVADA ATTĪSTĪBAS
PROGRAMMA
2013.-2021.gadam

II sējums
STRATĒĢISKĀ DAĻA
2. redakcija

SATURS

IEVADS.....	3
1. PLĀNOŠANAS DOKUMENTU IETVARŠ	5
2. ESOŠĀS SITUĀCIJAS KOPSAVILKUMS	6
3. STRATĒGISKĀ DAĻA	11
3.1. Attīstības vīzija 2030	11
3.2. Novada attīstība teritoriālā kontekstā	12
3.3. Cēsu novada attīstības stratēģiskais ietvars.....	13
3.4. Cēsu novada stratēģiskā matrica	16
3.5. Stratēģiskie mērķi un attīstības prioritātes	17
SM1 Augsta iedzīvotāju dzīves kvalitāte.....	17
SM2 Saglabāta un attīstīta unikāla kultūrvide, pilsētvide un dabas vide	18
SM3 Spēcīga un konkurētspējīga uzņēmējdarbības vide.....	19
3.6. Saikne ar Vidzemes reģiona attīstības virzieniem	21
3.7. Uzdevumi prioritāšu sasniegšanai	25
3.8. Vidējā termiņā sasniedzamie rezultāti vidēja termiņa prioritāšu novērtēšanai	28
4. PROGRAMMAS ĪSTENOŠANA UN UZRAUDZĪBAS KĀRTĪBA.....	33
4.1. Attīstības programmas institucionālais ietvars un laika grafiks	33
4.2. Cēsu novada attīstības rādītāju izvērtējums	36
4.3. Ikgadējā attīstības programmas īstenošanas uzraudzības ziņojuma saturs un iekļaujamā informācija	37
5. SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS IZSTRĀDĒ	39



IEVADS

Cēsu novada **Attīstības programma 2013.-2021. gadam** (turpmāk – Programma) ir Cēsu novada **vidēja termiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments**, kas pakārtots ilgtermiņa plānošanas dokumentam - Cēsu novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģijai 2015.-2030. gadam. Programma nosaka konkrētas **prioritātes, rīcības un plānotās investīcijas**, kas ilgtermiņā sniedz ieguldījumu novada vīzijas sasniegšanai.

Cēsu novada attīstības redzējums (vīzija) veidots, lai rosinātu ikvienu novada iedzīvotāju redzēt savu nākotni novadā, un kopīgi veidot to tādu, kādu vēlamies redzēt – skaistu, sakārtotu, dzīvīgu.

Attīstības redzējums:

CĒSIS – tā ir iekārojamākā dzīvesvieta Latvijā!

Cēsu novada iedzīvotājs – vērtība un ilgtspējīgas izaugsmes centrālais elements, īstenotājs un virzītājs.

Cēsu novadā katram iedzīvotājam un novada viesim tiek nodrošināta augsta dzīves kvalitāte. Novada iedzīvotāji veido un veicina jaunrades un radošuma uzplaukumu, kopīgi tiek veidota uzņēmējdarbībai un inovāciju radīšanai labvēlīga vide.

Novada iedzīvotāji pastāvīgi rūpējas par novada unikālajām kultūras un dabas vides bagātībām, nodrošinot Cēsu novada kā izcila tūrisma un labjūtas galamērķa atpazīstamību.

Novada Attīstības programmā ir ietvertas šādas sadaļas, kas izstrādātas atsevišķos sējumos:

1. Pašreizējās situācijas raksturojums un analīze (I sējums);
2. Stratēģiskā (II sējums);
3. Rīcības plāns un investīciju plāns (III sējums);
4. Vides pārskats par Cēsu novada attīstības programmu 2013-2021 (IV sējums);

Šī ir programmas Stratēģiskā daļa (II sējums), kurā ietverts īss pārskats par esošo situāciju novadā, **novada stratēģiskās virzības uzstādījums līdz 2021. gadam**, kā arī izklāstīta programmas īstenošanas un uzraudzības kārtība un ietverta informācija par sabiedrības līdzdalības pasākumiem programmas izstrādes laikā.

Attīstības programma ir pamats novada pašvaldības un tās institūciju plānošanas dokumentu izstrādei un atbilstošu aktivitāšu veikšanai, nākamo gadu budžeta sastādīšanai,

Eiropas Savienības un citu valstu/institūciju finansējuma piesaistei, investīciju piesaistei, dažāda līmeņa projektu izstrādei un pieteikšanai projektu konkursos, pilsētas attīstības turpmākai secīgai un ilgtspējīgai plānošanai.

Cēsu novada Attīstības programma 2013. – 2021. gadam izstrādājusi Cēsu novada pašvaldības Attīstības plānošanas nodaļa iesaistoties speciālistiem no citām pašvaldības nodaļām.

1. PLĀNOŠANAS DOKUMENTU IETVARŠ

Attīstību plāno **ilgtermiņā** (līdz 25 gadiem), **vidējā termiņā** (līdz septiņiem gadiem) un **īstermiņā** (līdz trīs gadiem) – nacionālā, reģionālā un vietējā mērogā.

Izstrādājot Cēsu novada Attīstības programmu 2013. – 2021. gadam, ievērots **pēctecības un savstarpējās saskaņotības princips** un ņemti vērā šādi nacionāla, reģionāla un vietēja līmeņa plānošanas dokumenti:

- Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030.gadam;
- Nacionālā attīstības plānā 2014.-2020. gadam;
- Vidzemes plānošanas reģiona Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2014.-2030.gadam ;
- Vidzemes plānošanas reģiona Attīstības programma 2014.-2020.gadam;
- Cēsu novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014.-2030.gadam;
- Cēsu pilsētas Attīstības programma 2008.-2013.gadam;
- Cēsu pilsētas teritorijas plānojumu 2005.-2017. gadam;
- Vaives pagasta teritorijas plānojumā 2008.-2020. gadam;
- Metodiskie ieteikumi attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējām līmenī (7.10.2014. aktualizētā versija).

Vienlaikus programma iespēju robežās saskaņota arī ar vietējā līmeņa Priekuļu, Amatas, Pārgaujas un Vecpiebalgas novadu attīstības plānošanas dokumentiem. Programmas izstrādē ņemtas vērā iedzīvotāju, uzņēmēju, dažādu nozaru profesionāļu intereses un izaugsmes perspektīvas.

Attīstības programmas tiesiskais ietvars:

- Likums „Par pašvaldībām”;
- Attīstības plānošanas sistēmas likums;
- Teritorijas attīstības plānošanas likums;
- Ministru kabineta 14.10.2014. noteikumi Nr.628 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”;
- Ministru kabineta 25.08.2009. noteikumi Nr.970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”; u.c.

Novada attīstības programmas izstrādes nepieciešamību nosaka šādi faktori:

- Straujās izmaiņas sociālajos un ekonomiskajos procesos pasaulē, Latvijā un arī novadā;
- Nepieciešamība definēt novada attīstības stratēģiskos virzienus ilgtermiņa vīzijas pakāpeniskai sasniegšanai, rīcības un nepieciešamās investīcijas.

2. ESOŠĀS SITUĀCIJAS

KOPSAVILKUMS

Identitāte

Cēsu novada identitāti veidot tās iespaidīgais vēstures un kultūras mantojums, plašais kultūras un mākslas pasākumu piedāvājums, kā arī varenā dabas pasaule ar Gaujas ieleju.

Cēsis - tā ir vēsture vairāk nekā 800 gadu garumā – vecpilsētas ieliņu līkloči, Viduslaiku pils mūru varenība un pils tornī plīvojošais sarkanbaltsarkanais Latvijas karogs.

Cēsis – tie ir svētki, māksla un radošums – Cēsu Mākslas festivāla mūsdienīgu mākslas izstādes, plaša un daudzveidīga pasākumu programma Vidzemes koncertzālē "Cēsis", bruņinieku cīņas Viduslaiku svētkos un silto vasaras vakaru koncerti Pils parka estrādē.

Pamatinformācija

Novada teritorija: 171,73 km², t.sk. Cēsu pilsēta – 19,28 km², Vaives pagasts – 152,45 km²

Administratīvais centrs: Cēsis

Pagastu skaits novadā: 1 pagasts – Vaives pagasts

Ģeogrāfiskais novietojums: Cēsu novads atrodas Vidzemes plānošanas reģionā, Vidzemes augstienes ziemeļu daļā. Cēsu pilsēta ir otra lielākā pilsēta Vidzemē, savukārt novads robežojas ar Priekuļu, Pārgaujas, Amatas un Vecpiebalgas novadiem.

Teritorijas attīstības indekss: pēc 2013.gada datiem +0,536 (16.vieta starp 110 Latvijas novadiem).

Administratīvā centra attālums līdz galvaspilsētai un tuvākajām pilsētām: novada administratīvais centrs Cēsis atrodas 87 km attālumā no valsts galvaspilsētas Rīgas, 27 km attālumā no republikas nozīmes pilsētas Valmieras, 30 km no Siguldas.

Transporta infrastruktūra: Valsts nozīmes autoceļš A2 Rīga - Veclaicene atrodas 9 km no novada centra, savukārt vēl viens valsts nozīmes autoceļš A3 Inčukalns – Valka atrodas 16 km attālumā no Cēsīm. Pilsēta ir labi sasniedzama arī reģionālā kontekstā pa valsts nozīmes autoceļiem Limbaži – Cēsis un Cēsis – Madona. Cēsu pilsēta ir īpaši viegli sasniedzama, izmantojot dzelzceļa infrastruktūru Rīga-Valga maršrutā.

Iedzīvotāji

Iedzīvotāju skaits Cēsu novadā kopš 2009.gada pastāvīgi samazinās un šobrīd sasniedz 18918 (PMLP, uz 01.07.2014), t.sk. Cēsu pilsētā – 17356, Vaives pagastā – 1562. Iedzīvotāju skaita izmaiņas galvenokārt rada negatīvais migrācijas saldo (pēc CSP datiem 2014.gadā -293 iedzīvotāji), kā arī relatīvi mazā dzimstība. Pozitīvi vērtējams tas, ka dzimstības rādītāji 2014. gadā salīdzinoši ar 2013.gadu ir pieauguši par 22,5 % (pēc PMLP datiem 2014.gadā dzimuši 200; 2013.gadā 155).

Vienlaikus ar iedzīvotāju skaita izmaiņām, mainās arī to vecuma struktūras sadalījums – samazinās ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits, savukārt palielinās iedzīvotāju skaits zem un virs darbības vecuma. Šādas iedzīvotāju profila izmaiņas ir viens no būtiskākajiem izaicinājumiem Cēsu novadam.

Tabula Nr. 1.

Iedzīvotāju skaita un vecuma struktūras sadalījuma izmaiņas 2009.-2014.gadā

iedzīvotāju skaits gada sākumā (cilv., PMLP)					
2009	2010	2011	2012	2013	2014
19 981	19 861	19 538	19 275	19 155	18 964
iedzīvotāju īpatsvars darbības vecumā kopējā iedzīvotāju skaitā (%, RAIM apr.)					
2009	2010	2011	2012	2013	2014
65,62%	65,84%	65,61%	65,24%	64,77%	63,90%
iedzīvotāju īpatsvars līdz darbības vecumam kopējā iedzīvotāju skaitā (%, RAIM apr.)					
2009	2010	2011	2012	2013	2014
13,78%	13,55%	13,42%	13,42%	13,63%	14,05%
iedzīvotāju īpatsvars virs darbības vecuma kopējā iedzīvotāju skaitā (%, RAIM apr.)					
2009	2010	2011	2012	2013	2014
20,60%	20,61%	20,97%	21,34%	21,61%	22,05%

2014.gada 1.septembrī Cēsu novadā 5,5% iedzīvotāju bija nenodarbināto statusā (NVA dati), kas ir par 4,1% mazāks nekā Vidzemes reģionā un 2,8% mazāks kā valstī kopumā.

Cēsu novada iedzīvotāji ir aktīvi vairāk un kopumā darbojas vairāk kā 25 dažādās domubiedru grupās un organizācijās, kas piemērotas visdažādākajām interesēm un vecumiem. Iedzīvotāji ik gadu izrāda lielu interesi savas apkārtējās vides sakopšanā un uzlabošanā, piedaloties gan Lielajā Talkā, gan arī aktīvi iesniedzot idejas pašvaldības projektu konkursā "Sabiedrība ar dvēseli". Cēsu iedzīvotāji ir regulāri sporta un kultūras pasākumu apmeklētāji. Cēsu iedzīvotāji ir radoši un regulāri veido dažādas radošas iniciatīvas.

Izglītība

Novadā pieejams plašs izglītības iestāžu piedāvājums: ir 5 pirmsskolas izglītības iestādes kā arī 11 pirmsskolas grupas citās izglītības iestādēs, 8 pamatskolas, 1 vidusskola un 2 Valsts ģimnāzijas, 2 profesionālās izglītības iestādes – Cēsu Profesionālā vidusskola un Alfrēda Kalniņa Cēsu mūzikas vidusskola. Cēsu novadā filiāles izveidojušas arī 3 augstskolu filiāles - Biznesa augstskola "Turība", Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmija, un Rīgas Tehniskā universitāte.

Uzņēmējdarbības vide

Kopā Cēsu novadā uz 01.09.2014. reģistrēti 1926 uzņēmumi. Vadošie uzņēmumi darbojas tūrisma pakalpojumu, pārtikas ražošanas, kokapstrādes, metālapstrādes, kravu pārvadājumu, tirdzniecības un pakalpojumu sniegšanas jomās. Vidējā darba samaksa nodarbinātajam Cēsu novadā uz 2014.gada sākumu ir 637 EUR (bruto) (CSB dati).

93% no ekonomiski aktīvajiem uzņēmumiem, kas reģistrēti Cēsu novadā ir mikro uzņēmumi, kuros nodarbina līdz 9 darbiniekiem vai gada apgrozījums ir līdz 2 miljoniem EUR, mazie uzņēmumi ir 6%, kur darbinieki ir no 10 līdz 49 vai gada apgrozījums ir līdz 50 miljoniem EUR un tikai 1 % ir vidējie un lielie uzņēmumi, kas kopā ir 21 uzņēmums.

Uzņēmējdarbības vides uzlabošana un augsta intelektuālā kapitāla darbavietu radīšana ir Cēsu novada izaicinājums.

Sociālā drošība un veselība

Sociālās palīdzības darbu koordinē un sociālos pakalpojumus Cēsu novadā sniedz pašvaldības aģentūra Sociālais dienests un tās struktūrā izveidotās četras nodaļas – Administratīvā nodaļa, Ģimenes atbalsta nodaļa, Atbalsta nodaļa pilngadīgām personām un Saimnieciskā nodaļa. Aģentūrā darbojas divi dienas centri – Saules taka, kas piedāvā mērķtiecīgu brīvā laika pavadīšanu bērniem un jauniešiem no sociālā riska ģimenēm un Invalīdu rehabilitācijas dienas centrs, kas piedāvā aktivitātes cilvēkiem ar invaliditāti. Sociālais dienests piedāvā arī Mājas aprūpes biroja pakalpojumus.

Veselības aprūpes pakalpojumus Cēsu novadā nodrošina pašvaldības SIA „Cēsu klīnika”, ģimenes ārstu prakses un privātprakses sniedzot dažādus medicīniskus pakalpojumus. SIA „Cēsu klīnika” ir 24 stundu neatliekamās palīdzības lokālā daudzprofilu slimnīca, kura kā patstāvīga kapitālsabiedrība darbojas kopš 2010.gada 1.janvāra, kad tā pārņēma visu labo pieredzi un tradīcijas no pašvaldības aģentūras „Cēsu rajona slimnīca”. Cēsu klīnika ir ierindota augstākā līmeņa lokālo slimnīcu grupā. Klīnika nodrošina 24 stundu neatliekamo palīdzību, stacionāro un ambulatoro ārstēšanu, sniedzot iedzīvotājiem stacionāro veselības aprūpi akūto un hronisko slimību gadījumā, kā arī nodrošina speciālistu ambulatori konsultatīvo palīdzību.

Cēsu novadā uz iedzīvotāju skaitu ir pietiekams ģimenes ārstu prakšu skaits - 12. Vaives pagastā pašvaldība nodrošina feldšeru punktu, kuru izmanto ģimenes ārsti, kas apkalpo Vaives pagastu.

Uzsverot veselību un veselīga dzīvesveida nozīmi Cēsu iedzīvotāju ikdienā, pašvaldības aģentūrā „Sociālais dienests” 2012.gadā tika izveidots amata vienība – Sabiedrības veselības speciālists, kas koordinē jautājumus, kas saistīti ar veselības aprūpi pašvaldībā un organizē dažādus veselīgu dzīvesveidu veicinošus pasākumus, un veicina iedzīvotāju zināšanas par profilaktiskiem pasākumiem un veselības uzlabošanu.

Dabas vide un resursi

Cēsu novada struktūru veido divas ļoti atšķirīgas daļas – pilsēta un lauku teritorijas ar tām raksturīgo dabas vidi. Pēc Valsts Zemes dienests datiem novadā kopumā 20% no teritorijas aizņem meži, īpaši aizsargājamas dabas teritorijas, dabas pamatne un ūdeņu teritorijas, savukārt vērtējot atsevišķi Cēsu pilsētā – 35% (665,8 ha), bet Vaives pagastā tikai 18%

(2773.2 ha), kas skaidrojams ar atšķirīgo teritorijas struktūru un platību. Vaives pagasta struktūru pamatā veido dabiska vide, lauksaimniecības zemes, mežu zemes un tikai neliela daļa - 3% no kopējās teritorijas ir apbūvēta, no kuriem 69% ir ceļi. Cēsu novadā mežu platības aizņem 3010 ha, kur lielākā daļa 2736 ha atrodas Vaives pagastā. Liela daļa Vaives pagasta Dienvidrietumu daļas klāj tikai meži, kas atrodas Valsts akciju sabiedrības „Latvijas Valsts meži” īpašumā.

Nozīmīgu lomu Cēsu novada dabas vides veidošanā ieņem aizsargājamas dabas teritorijas. Lielākā no īpaši aizsargājamām dabas teritorijām novadā ir Gaujas Nacionālais parks (turpmāk – GNP), kas ir NATURA 2000 teritorija un novadā kopumā aizņem 4799,1 ha. Daļa teritorijas atrodas GNP Dabas lieguma zonā, daļa Ainavu aizsardzības zonā. Vaives pagasta teritorijā ir izveidoti trīs mikroliegumi – dabiskais meža biotops „slapji priežu un bērzu meži”, mikroliegums Melnajam stārķim un mikroliegums Knābja grīslim. Visi biotopi atrodas VAS „Latvijas Valsts meži” teritorijā.

Cēsu novadā ir noteikti vietējas nozīmes īpaši aizsargājamas teritorijas un objekti – Ruckas parks, Kalnmuižas parks, Pirtsupītes ainavu apgabals, Avotu ielejas parks, Dubinskas dīķis un citi.

Nozīmīgākie kultūrvēsturiskie objekti

Cēsu novadā, saskaņā ar Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstu, ir vairāki valsts aizsargājami kultūras pieminekļi, tostarp- mākslas, vēstures, arhitektūras, arheoloģijas un pilsētbūvniecības pieminekļi. Nozīmīgākie kultūrvēsturiskie objekti ir Cēsu viduslaiku pils komplekss, Jaunā pils, Ruckas muiža, Sv.Jāņa baznīca, pils parks, Rožu laukums, Rātsnams, Vecais Alus brūzis u.c.

Īstenotie projekti

Cēsu novada pašvaldībā laika periodā no 2003. līdz 2014. gadam bija ļoti ražīgs darbs ar Eiropas Savienības struktūrfondu finansēto projektu sagatavošanu, iesniegšanu un īstenošanu. Šis periods pašvaldībai ir bijis ļoti nozīmīgs ar to, ka īstenoti vairāki lieli infrastruktūras projekti, kas būtiski uzlabo Cēsu novada iedzīvotāju dzīves kvalitāti un nākotnē veicinās sociālekonomisko attīstību. Kopumā šajā periodā piesaistīti 36,5 miljoni latu (51.9 milj. EUR). Lielākoties atbalstītājs ir Eiropas Reģionālais fonds un Kohēzijas fonds, bet investīcijas ir piesaistītas arī no EEZ Norvēģijas divpusējais finanšu instruments, Eiropas Sociālā fonda, LEADER u.c.

Nozīmīgākie šajā periodā īstenotie projekti:

- Daudzfunkcionālā centra „Vidzemes mūzikas un kultūras centrs” izveide;
- Cēsu pilsētas pirmsskolas izglītības iestāžu renovācijas 1. un 2.kārta
- Cēsu pilsētas tranzītielas –Pētera ielas rekonstrukcija;
- Cēsu pilsētas maģistrālo ielu rekonstrukcija 1. un 2. kārta;
- Cēsu pils kompleksa revitalizācija tūrisma attīstībai 1.un 2.kārta;
- Cēsu pilsmuižas parka atjaunošana tūrisma attīstībai;
- Cēsu centrālās bibliotēkas rekonstrukcija;
- Cēsu pilsētas tranzītielas – Gaujas ielas rekonstrukcija
- Cēsu Profesionālās vidusskolas kompleksa attīstība;

Mijiedarbība Vidzemes reģiona ietvaros

Vistiešāk Cēsu novads ietekmē blakus novadus, ar kuriem tas robežojās. Tie ir Priekuļu, Vecpiebalgas, Amatas un Pārgaujas novadi.

Lai arī sociālo un izglītības pamatfunkciju kopumu veic katra pašvaldība, Cēsu novads ir potenciāli izdevīgākais turpmākās attīstības posms, ar pieejamu gan arodizglītību, gan augstāko izglītību, gan pieaugušo izglītības iespējām.

Jau šobrīd redzama uzņēmumu koncentrācija Cēsu pilsētas tuvumā un stratēģiski jebkuram uzņēmējam izvēloties darbības vietu ir svarīgs darbinieku, citu izejmateriālu resursu, infrastruktūras, privāto un valsts sniegto pakalpojumu kopums, kas pieejams vienuviet. Apzinoties Cēsu novada iespējas, svarīgi, lai darbaspēka piekļuve reģionālajam centram turpinātu uzlaboties, jo neizbēgama starpnovadu darbaspēka kustība veicina informācijas apmaiņu un rada sadarbības iespējas. Turklāt būtiski ir ieguldīt jaunu industriālo teritoriju attīstībā, lai piesaistītu jaunas investīcijas, uzņēmumus un stiprinātu reģionālā centra nozīmi, kā arī mazinātu bezdarbu.

Sociāli un ekonomiski būtiskās iestādes, kas savus ikdienas pakalpojumus klātienē sniedz Cēsīs arī robežnovadu iedzīvotājiem ir:

- Nodarbinātības valsts aģentūra
- Cēsu klīnika (slimnīca, kuras sniedz diennakts neatliekamo medicīnisko palīdzību)
- Valsts ieņēmumu dienesta klientu apkalpošanas centrs
- biznesa inkubators
- komercbankas (banku pakalpojumi)
- apdrošināšanas akciju sabiedrības
- pārtikas un veterinārais dienests (atrodas Priekuļos)

Cēsu novadam pastāv vienlīdz spēcīga mijiedarbība arī nacionālas nozīmes centru – Valmieras pilsētu. Mijiedarbība galvenokārt pastāv darbaspēka mobilitātes, izglītības un pakalpojumu jomās. Valmiera, kā pilsēta ar ~ 25000 iedzīvotāju skaitu, nodrošina plašāku klientu un darbaspēka loku nekā Cēsu novads, tādējādi sniedzot pievilcīgāku vidi gan ražošanas uzņēmumiem, gan pakalpojumu sniedzējiem.

3. STRATĒGISKĀ DAĻA

Stratēģiskā plānošana ir metode pašvaldības ilgtermiņa un īstermiņa attīstības plānošanas dokumentu izstrādei. Tā ir mērķu un to sasniegšanai nepieciešamās rīcības izstrāde nolūkā īstenot politiski noteiktas prioritātes un nodrošināt sabiedrības un teritorijas attīstību.

Pašvaldības ilgtermiņa plānošanas dokumentā – Cēsu novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2030 noteiktas galvenās novada pamatvērtības, definējot novada vīziju (attīstības redzējums), stratēģiskos mērķus un nosakot ilgtermiņa telpiskās prioritātes.

Vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumentā – **Cēsu novada attīstības programmā**, atbilstoši stratēģiskajiem mērķiem noteiktas vidēja termiņa prioritātes, rīcību virzieni, uzdevumi un rīcības šo uzdevumu izpildei.



Attēls Nr.1. Plānošanas dokumentu struktūra.

3.1. Attīstības vīzija 2030

Cēsis – tā ir iekārojamākā dzīves vieta Latvijā.

Cēsis – tā ir vieta CILVĒKAM.

2030.gadā Cēsu novads ir vieta, kur katram iedzīvotājam ir pieejamas **nodarbinātības un socializēšanās iespējas**, kvalitatīva **veselības aprūpe**, **sociālā drošība** un **izglītības iespējas** mūža garumā. Cēsu novads tiecās būt izcils savā **kultūras un radošo aktivitāšu**

piedāvājumā, vienlaikus veidojot visiem **ērtu, saprotamu un pieejamu dzīves telpu**, pilsētvidi un infrastruktūru. Šie faktori kopā veido augstu **DZĪVES KVALITĀTI**.

Cēsu novadam piemīt spēcīga un konkurētspējīga identitāte. Tas ir ekonomiski aktīvs nacionālas nozīmes **radošo, digitālo un kultūras industriju centrs**, kā arī **starptautiski atpazīstams** tūrisma, **veselības uzlabošanas un labjūtas galamērķis**. Novada mūsdienīgi kultūrvēsturiskā vide ir priekšnoteikums augstai pakalpojumu eksportspējai.

Cēsu novads ir ar stabilu iedzīvotāju skaitu, bērni aug **stiprās ģimenēs**, ir lepni par savu novadu, **vēlas dzīvot un attīstīt Cēsis**. Cēsu novada attīstība veicinājusi novada **teritorijas paplašināšanos** un Cēsu kā **ekonomiskā un politiskā centra nostiprināšanos** Vidzemē. 2030. gadā Cēsu novadu izvēlas kā **prioritāro dzīves vietu Vidzemē**.

Lai sasniegtu vīziju, kas uzstādīta 2030. gadam, nepieciešams rīkoties pārdomāti un plānveidīgi, ik gadu virzoties uz priekšu soli pa solim. Līdz ar to pašvaldības attīstības programmā noteikti konkrēti rīcības virzieni, kas kontekstā ar jauno ES plānošanas periodu, tuvinās novada stratēģisko mērķu sasniegšanu.

3.2. Novada attīstība teritoriālā kontekstā

Novads teritoriālā kontekstā		
<p style="text-align: center;">Vidzeme</p> <p>Sociālekonomiskais virzītājspēks ražošanas un pakalpojumu jomā</p> <p style="text-align: center;">Valsts un reģiona līmeņa pakalpojumu centrs</p> <p style="text-align: center;">Radošais kultūras centrs</p> <p>Izglītības centrs - radošās un tehniskās jomas</p> <p style="text-align: center;">Veselības centrs</p>	<p style="text-align: center;">Latvija</p> <p>Tūrisma galamērķis (dabas, kultūras, veselības segmentos)</p> <p style="text-align: center;">Radošās uzņēmējdarbības centrs</p> <p style="text-align: center;">Profesionālās izglītības centrs</p> <p style="text-align: center;">Ģimenei draudzīgākais novads</p> <p style="text-align: center;">Konkurētspējīgi uzņēmumi pārtikas pārstrādes, kokapstrādes, biroja ārpakalpojumu jomās</p>	<p style="text-align: center;">Baltijas reģions (Eiropa)</p> <p>Tūrisma galamērķis - (dabas, kultūras segmentos)</p> <p style="text-align: center;">Izglītības centrs radošajās profesijās</p> <p style="text-align: center;">Konkurētspējīgi uzņēmumi, kas ražo nišas produktus</p>

Attēls Nr.2. Novads teritoriālā kontekstā.

Katras lokālas teritorijas vīzija kopā veido un iemieso Vidzemes reģiona vīziju un ir kā zobrats Valsts kopējā attīstībā pretim 2030. gadam. Vienlaikus katra pašvaldība tiecas izcelt arī sev raksturīgās jomas lielākā mērogā – Baltijas jūras reģiona un Eiropas kontekstā.

Cēsu novads Vidzemes reģionā

Cēsu novads atrodas Vidzemes plānošanas reģionā un ir viens no Vidzemes ekonomiski aktīvākajiem novadiem. Cēsu pilsēta ir otra lielākā Vidzemes pilsēta un saskaņā ar Latvija 2030 izvirzītajiem policentriskas attīstības principiem ir noteikta kā reģionālas nozīmes attīstības centrs.

Vēsturiski novada centrs Cēsu pilsēta ir veidojusies par izglītības, kultūras un pakalpojumu centru Latvijas un reģionālajā mērogā, savukārt Vaives pagasta identitāte ir saistīta ar pievilcīgu un ekoloģiski daudzveidīgu lauku vidi un atbilstošu dzīvesveidu.

Novads ir sociālās un ekonomiskās attīstības centrs, kas piedāvā bijušā Cēsu rajona iedzīvotājiem darba vietas, augstas kvalitātes pasākumus, izglītības un veselības pakalpojumus, utt. Cēsu pilsēta ir administratīvais centrs, kas nodrošina plašu valsts, pašvaldības un privāto pakalpojumu klāstu.

Cēsu novads, sadarbojoties ar blakus pašvaldībām attīstības plānošanas, tūrisma attīstības, uzņēmējdarbības attīstības, zinātnes veicināšanas jautājumos, kopīgi veicina Cēsu attīstību par pārliecinošu reģionālas nozīmes centru.

Cēsu novads Latvijā

Cēsu novadam un it īpaši Cēsu pilsētai vēsturiski ir bijusi būtiska nozīme Latvijas vēstures veidošanā, kultūras un izglītības attīstībā. Joprojām Cēsu novads ir būtiska loma Latvijas sociālekonomiskajā attīstībā.

Cēsu novads Baltijas un Eiropas reģionā

Latvijas novadu konkurētspēja Baltijas un Eiropas kontekstā ir cieši saistīta ar sadarbību vietējā mērogā un nišas produktu un pakalpojumu virzīšanu tirgū. Cēsu novads aktīvi iesaistās vietēja un starptautiska mēroga sadarbības projektos, veicinot novada atpazīstamību starptautiskajā tirgū un attīstot starptautiska līmeņa produktus un pakalpojumus.

3.3. Cēsu novada attīstības stratēģiskais ietvars

Novada galvenais uzdevums ir nodrošināt augstu dzīves vides kvalitāti novada iedzīvotājiem un veicināt novada ekonomisko izaugsmi. Lai to sasniegtu novadam ir svarīgi šādi faktori, kas pielietojami kā vadlīnijas attīstības plānošanai līdz 2021. gadam:

- Cēsu pilsēta ir Vidzemes reģiona administratīvais centrs, kas sadarbojas ar citām Vidzemes pilsētām;
- Cēsu kultūrvēsturiskais mantojums un vēsture ir pilsētas atpazīstamības zīme;

- Cēsis ir starptautiski atpazīstams tūrisma galamērķis un aktīvs nacionālas nozīmes kultūras centrs;
- Cēsis ir novads ar augstu attīstības līmeni, kur ikviens var realizēt savu potenciālu, iegūt kvalitatīvu izglītību, justies drošs par savu nākotni, ir sociāli aizsargāts un var piepildīt savas dzīves mērķus;
- Cēsu novadu veido izglītota, iecietīga un radoša sabiedrība, kurā var attīstīties dažādas kultūras;
- Cēsu novada sabiedrības vērtības: Savstarpēja cieņa un uzticība, Ģimene, Tolerance, Cieņa, Izcilība, Atbildība, Atvērtība;
- Novads ar augstu dzīves vides kvalitāti, kas nodrošina labklājību novada iedzīvotājiem un ir interesants viesiem no Latvijas un ārvalstīm;
- Cēsu novadā labi sadzīvo aktīva saimnieciskā darbība un dabas vide savstarpēji mijiedarbojoties;
- Cēsu sabiedrība ir atsaucīga, viesmīlīga, ar tendenci atjaunoties, uz attīstību vērsta, pilsoniski aktīva, atbildīga, radoša, inovatīva, uzņēmīga, sociāli vienlīdzīga. Cēsu iedzīvotāji aktīvi līdzdarbojas pilsētas attīstībā;
- Cēsis ir kvalitatīvas izglītības centrs, kas piesaista cilvēkus no Vidzemes, Latvijas;
- Cēsu novada unikālā daba un ekoloģiski tīrā vide rada iespējas dzīvot veselīgi.

Cēsu novada attīstības pamatā:

- 1) Cilvēks uzmanības centrā, pārliecināts, drošs par rītdienu un savas dzīves kvalitāti;
- 2) Cēsu novada vērtības – darbošanās pamats;
- 3) Teritorijā – līdzsvarota attīstība.

Cēsu novada galvenā horizontālā prioritāte – iedzīvotāju dzīves kvalitātes celšana it visās dzīves kvalitāti veidojošajās jomās. Tā ir vadlīnija, kas jāiemiešo ik katrai novada pašvaldības rīcībai un investīcijai. Cēsu novadā tiek ievērots princips Cilvēks uzmanības centrā, līdz ar to pašvaldības rīcības veicina iedzīvotāju pārliecinātību par savas dzīves kvalitāti novadā.



Attēls Nr.3. Iedzīvotāju dzīves kvalitātes dimensijas

3.4. Cēsu novada stratēģiskā matrica

Cēsu novada stratēģiskās plānošanas ietvars jeb matrica veidots pakārtoti Cēsu novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2030. gadam noteiktajiem stratēģiskajiem mērķiem un ilgtermiņa prioritātēm, programmas ietvaros pakārtoti pievienojot vidēja termiņa prioritātes un rīcības virzienus.

Tabula nr.2

Cēsu novada attīstības stratēģiskā matrica

Attīstības vīzija: Cēsis – iekārojamākā dzīves vieta Latvijā!				
Stratēģiskie mērķi				
SM1: Augsta iedzīvotāju dzīves kvalitāte		SM2: Saglabāta un attīstīta unikāla kultūrvide, pilsētvide un dabas vide		SM3: Spēcīga un konkurētspējīga uzņēmējdarbības vide
Ilgtermiņa prioritātes 2030.gadam				
IP1 Augsta iedzīvotāju dzīves kvalitāte, pieejami veselības un sociālie pakalpojumi	IP2 Konkurētspējīga izglītības vide, kas veicina cilvēku intelektuālā potenciāla pilnveidi	IP3 Sakārtota pilsētvide un dabas vide	IP4 Konkurētspējīga pilsētas identitāte, kas balstīta radošajās un kultūras industrijās, kā arī veselības tūrismā	IP5 Augstas pievienotās vērtības ekonomika, balstīta uz vietējo dabas resursu un intelektuālā potenciāla izmantošanu
Vidēja termiņa prioritātes 2013.-2021.gadam				
VP1 Veselības un sociālās drošības uzlabošana	VP2 Konkurētspējīga izglītības vide, mūžizglītības attīstīšana	VP3 Dzīves telpas sakārtošana un dabas vides saglabāšana	VP4 Kultūrvides un radošo industriju attīstība	VP5 Jaunu uzņēmumu piesaiste un esošo uzņēmumu attīstība
Rīcības virzieni				
RV 1.1 Attīstīt veselības aprūpes pakalpojumus un to pieejamību	RV 2.1. Nodrošināt kvalitatīvu izglītību	RV 3.1. Uzlabot novada dzīves vides kvalitāti, plānot un veidot pilsētvidi	RV 4.1. Veicināt novada atpazīstamību	RV 5.1. Veicināt uzņēmējdarbības un inovāciju attīstību novadā
RV 1.2. Saglabāt un attīstīt sociālās palīdzības klāstu	RV 2.2. Attīstīt izglītības infrastruktūru	RV 3.2. Paaugstināt novada pievilcību un sekmēt tā dabas vērtību saglabāšanu	RV 4.2. Attīstīt radošās industrijas	RV 5.2. Nodrošināt atbalstu vietējai uzņēmējdarbībai

RV 1.3. Veicināt sociāli atbildīgas sabiedrības veidošanos	RV 2.3. Veicināt kvalitatīvas augstākās izglītības piedāvājuma attīstību novadā		RV 4.3. Nodrošināt daudzveidīgus, kvalitatīvus kultūras pasākumus un aktivitātes reģionālā, nacionālā un starptautiskā līmenī	RV 5.3. Sadarbības veicināšana uzņēmumu konkurētspējas paaugstināšanai
RV 1.4. Sekmēt sporta un veselīga dzīvesveida attīstību	RV 2.4. Sadarbības veicināšana un saiknes uzturēšana starp izglītības iestādēm, izglītojamiem, darba devējiem			
RV 1.5. Attīstīt veco ļaužu aprūpes pakalpojumu pieejamību				

3.5. Stratēģiskie mērķi un attīstības prioritātes

Vīzijas sasniegšanai definēti stratēģiskie mērķi jeb **virzieni**, kas ir Cēsu novada ilgtspējīgas attīstības galvenie stūrakmeņi ilgtermiņā. Mērķi noteikti, lai vairotu novada iedzīvotāju labklājību un dzīves kvalitātes uzlabošanos, tādējādi sekmējot novada konkurētspējas paaugstināšanu. Stratēģisko mērķu plānveida īstenošanai definētas **attīstības prioritātes** – ilgtermiņam un vidējam termiņam.

SM1 Augsta iedzīvotāju dzīves kvalitāte

Novadā ir nodrošinātas daudzveidīgas nodarbinātības, izglītības, kultūras, sporta un sabiedriskās dzīves iespējas, kā arī pieejami kvalitatīvi veselības aprūpes un sociālās aprūpes pakalpojumi. Iedzīvotāji aktīvi piedalās novada dzīves vides veidošanā un novērtē novada ieguldījumu to dzīves kvalitātes celšanā. Novadu par dzīves vietu izvēlas radoši, enerģiski cilvēki, ģimenes ar bērniem, jaunieši pēc studijām atgriežas uz dzīvi novadā vai izvēlas to kā vietu atpūtai un brīvajam laikam. Uz dzīvi novadā atgriežas cēsinieki no visas pasaules, Cēsis saskatot kā vietu jaunām iespējām.

IP1 Augsta iedzīvotāju dzīves kvalitāte, pieejami veselības un sociālie pakalpojumi

Novads kā izcila dzīves vieta ar kvalitatīvu pakalpojumu, darbavietu, kultūras, sporta aktivitāšu un izglītības pieejamību. Iedzīvotāji jūtas sociāli aizsargāti, ir pieejama kvalitatīva un mobila veselības aprūpe un sociālā aprūpe. Novadā ir laba izpratne par veselīgu dzīvesveidu un fizisko aktivitāšu nepieciešamību. Iedzīvotāji iesaistās novada nākotnes veidošanā un kopienas dzīvē.

VP1 Veselības un sociālās drošības uzlabošana

Cēsu novads 2021. gadā ir vieta, kur katrs iedzīvotājs jūtas sociāli iederīgs un atbalstīts, Cēsu novada sabiedrība ir sociāli iekļaujoša sabiedrība, sociālā palīdzība tiek sniegta ikvienam, kam tā nepieciešama. Novadā ir veselīga sabiedrība, kas aktīvi nodarbojas ar fiziskajām aktivitātēm un piekopj veselīgu dzīves veidu. Ik vienam pieejami ir augsta līmeņa uz diagnostiku vērsti veselības pakalpojumi. Cēsu novada klīnikā pieejami augsta līmeņa ārstēšanas pakalpojumi, ko nodrošina moderns aprīkojums un izcili speciālisti.

IP2 Konkurētspējīga izglītības vide, kas veicina cilvēku intelektuālā potenciāla pilnveidi

Iedzīvotājiem jebkurā vecumā ir pieejamas kvalitatīvas, konkurētspējīgas un daudzpusīgas izglītības iespējas visā novadā, iedzīvotāji apgūst jaunas prasmes un zināšanas. Izglītības process balstās uz inovatīvām mācību metodēm, veicinot darbam nepieciešamo prasmju apguvi, radošumu, uzņēmējspējas, intelektuālā potenciāla pilnveidi. Attīstīta mūžizglītība un interešu izglītība, nodrošinot daudzveidīgu izglītības piedāvājumu visām paaudzēm.

VP2 Konkurētspējīga izglītības vide, mūžizglītības attīstīšana

Cēsu novadā 2021. gadā joprojām pieejamas visu līmeņu kvalitatīvas un aprīkotas izglītības iestādes un to nodrošinātie pakalpojumi. Veicinot augstākās izglītības piedāvājuma attīstību novadā, arvien vairāk Cēsu un apkārtnes novadu jaunieši izvēlas apgūt dažādas augstākās izglītības programmas Cēsu novadā.

SM2 Saglabāta un attīstīta unikāla kultūrvide, pilsētvide un dabas vide

Ir saglabāts un attīstīts dabas un kultūrvēstures mantojums, kas veido novada dzīves vides pievilcību, kā arī ilgtermiņā veicina novada ekonomisko attīstību. Attīstīta, sakārtota infrastruktūra un pilsētvide veicina iedzīvotāju labklājību, drošību un komfortu. Tiek saglabāta un cienīta dabas daudzveidība, tā ir atbilstoši apsaimniekota un pieejama iedzīvotājiem un tūristiem.

IP3 Sakārtota pilsētvide un dabas vide

Novada dabas vide ir ainaviski daudzveidīga, sakopta, tiek aizsargātas novada dabas mantojuma vērtības un veicināta interese par tām. Publiskā telpa ir moderna, droša, labiekārtota ar inovatīviem un videi draudzīgiem risinājumiem. Iedzīvotājiem pieejams mājoklis un kvalitatīvi komunālie pakalpojumi. Sakārtotā un atraktīvā pilsētvide veicina pārvietošanos ar videi draudzīgiem transporta līdzekļiem, kā arī veicina iedzīvotāju uzturēšanos publiskajās telpās.

VP3 Dzīves telpas sakārtošana un dabas vides saglabāšana

Cēsu novada pilsētvide tiek attīstīta kā sociāla telpa, tiek pilnveidota novada satiksmes infrastruktūra gan pilsētā, gan lauku apvidos, nodrošinot labāku novada iekšēju sasniedzamību ar dažādiem transporta līdzekļiem. 2021. gadā pilsētvide ir dažādām iedzīvotāju grupām draudzīgāka, pieejamāka un interesantāka. Unikālā novada dabas vide un ainaviskās vērtības tiek saglabātas un pētītas, dabas objektu teritorijas tiek regulāri apsektas un koptas.

IP4 Konkurētspējīga pilsētas identitāte, kas balstīta radošajās un kultūras industrijās, kā arī veselības tūrismā

Novadā tiek attīstīts cilvēku radošais potenciāls, darbojas radošās darbnīcas un radošās rezidences, notiek plenēri, vasaras nometnes. Attīstot iedzīvotāju radošo potenciālu, tiek veicināta radošo, kultūras un digitālo industriju attīstība, kas ir pamats mūsdienīgai ekonomikas attīstībai. Cēsu novads – atpazīstams radošo industriju centrs!

Cēsu novads ir zināms kā vieta kultūras baudīšanai ar daudzveidīgu un kvalitatīvu kultūras piedāvājumu visa gada garumā.

Balstoties uz Cēsu novada bagātīgajiem dabas un kultūrvides resursiem, novadā attīstīta atpazīstama veselības uzlabošanas un labjūtas vieta, kurā pieejami daudzveidīgi veselības veicināšanas un rekreācijas pakalpojumi.

VP4 Kultūrvides un radošo industriju attīstība

Cēsu novadā tiek nodrošinātas daudzveidīgas jau par tradīcijām kļuvušas kultūras pasākumu programmas visa gada garumā. Ik gadu Cēsīs notiekošajos pasākumos piedalās arvien vairāk starptautisku atzinību guvušu mākslinieku, veicinot Cēsu kā kultūras centra atpazīstamību ne vien Latvijas, bet arī starptautiskā mērogā. Cēsīs tiek attīstīti esošie un veidoti jauni kultūras un ar to saistītu norišu objekti. Radošās nozares ir būtiskas novada ekonomikai. Cēsīs ir atpazīstams radošo industriju centrs, kurā apvienojies spēcīgs radošo industriju pārstāvju klasteris.

SM3 Spēcīga un konkurētspējīga uzņēmējdarbības vide

Mērķis paredz pilnvērtīgu un ilgtspējīgu novada resursu izmantošanu daudzveidīgai uzņēmējdarbības izaugsmei. Novadā radīta uzņēmējdarbību atbalstoša un investīcijas piesaistoša infrastruktūra. Novadā attīstās plaša spektra ražotnes un pakalpojumu sniegšanas uzņēmumi, īpaši uzplaukst uzņēmumi novada ekonomiskās specializācijas jomās, nodrošinot iespējas ikvienam Cēsu novada iedzīvotājam realizēt savu potenciālu. Uzņēmējdarbība ir balstīta uz efektīvu vietējo resursu pielietojumu, radot augstas pievienotas vērtības, atpazīstamus un konkurētspējīgus produktus.

IP5 Augstas pievienotās vērtības ekonomika, balstīta uz vietējo dabas resursu un intelektuālā potenciāla izmantošanu

Pasaulē atpazīstami Cēsu novada uzņēmēju produkti un pakalpojumi, saražotā produkcija ir konkurētspējīga, vietējie uzņēmēji ir radoši un inovatīvi. Intelektuālais kapitāls tiek izmantots, lai radītu unikālus produktus ar augstu pievienoto vērtību. Cēsu novadā aktīvi tiek attīstīta arī sociālā uzņēmējdarbība. Notiek dažādu specializācijas jomu attīstība mijiedarbojoties, piemēram, dažādu produktu attīstība notiek ciešā sasaistē ar IKT, IT, radošajām industrijām. Pilsētā izveidots koprades un kopā-strādāšanas centrs attālinātam darbam. Vienlaikus modernās tehnoloģijas ir pieejamas arī novada attālākajās vietās, kas dod iespēju strādāt augsti kvalificētu darbu attālināti. Ir pieejams atbalsts jaunajiem uzņēmējiem, pirmsinkubācijas un biznesa inkubatoru pakalpojumi, īpaši atbalstot novada ekonomiskās specializācijas jomas, specializējoties radošo un digitālo industriju uzņēmējdarbības attīstībā.

Lauku teritorijās notiek aktīva saimnieciskā darbība, viensētas tiek apdzīvotas, ainavas sakoptas un lauki apstrādāti. Uzņēmējdarbības vide ir piemērota gan jaunas uzņēmējdarbības uzsākšanai, gan esošās paplašināšanai.

VP5 Jaunu uzņēmumu piesaiste un esošo uzņēmumu attīstība

Cēsu novadā tiek veicināta uzņēmējdarbības nozares attīstība, rodot dažādus uzņēmējdarbību veicinošus instrumentus. Novada industriālo teritoriju infrastruktūra tiek pielāgota uzņēmēju vajadzībām, savukārt Cēsu pilsētas vecpilsēta tiek attīstīta kā unikāla un izdevīga vide mazās uzņēmējdarbības veidošanai tādās novada ekonomiskās specializācijas jomās kā radošās un kultūras industrijas, digitālās industrijas, tūrisma u.c. pakalpojumi. Lai veicinātu jaunu uzņēmumu veidošanos, novadā pieejami gan pirms inkubācijas, gan biznesa inkubatora pakalpojumi.

3.6. Saikne ar Vidzemes reģiona attīstības virzieniem

Cēsu novada stratēģiskie mērķi saskan ar Vidzemes plānošanas reģiona stratēģiskiem mērķiem visos stratēģiskās attīstības virzienos jeb mērķos, kā arī vairumā ilgtermiņa un vidēja termiņa attīstības prioritātēs. Tabulā Nr.3 attēlota saikne starp Vidzemes plānošanas reģiona un Cēsu novada pašvaldības attīstības virzieniem, kas norāda uz izdevīgu savstarpēju papildinātību.

<i>Tabula Nr.3.</i>	
Cēsu novada Attīstības programmas atbilstība Vidzemes plānošanas reģiona Attīstības programmai	
Vidzemes plānošanas reģions	Cēsu novada pašvaldība
Stratēģiskais virziens: CILVĒKS. Uzlabot reģiona iedzīvotāju rīcībspējas un dzīves kvalitāti	Stratēģiskais mērķis: Augsta iedzīvotāju dzīves kvalitāte
IP: IAS1: Kvalitatīva, pieejama un daudzpusīga izglītība	IP2 Konkurētspējīga izglītības vide, kas veicina cilvēku intelektuālā potenciāla pilnveidi
VP: AP1.1 Darba tirgus prasmju un uzņēmējspējas attīstība	VP: Konkurētspējīga izglītības vide, mūžizglītības attīstīšana
1) Izglītības, prasmju un mūžizglītības piedāvājuma atbilstība darba tirgus prasībām:	RV 2.1. Nodrošināt kvalitatīvu izglītību
2) Nodarbinātība un darbaspēka mobilitāte	RV 2.2. Attīstīt izglītības infrastruktūru
	RV 2.3. Veicināt kvalitatīvas augstākās izglītības piedāvājuma attīstību novadā
	RV 2.4. Sadarbības veicināšana un saiknes uzturēšana starp izglītības iestādēm, izglītojamiem, darba devējiem

IP: IAS2: Sociālā drošība un veselība	IP1 Augsta iedzīvotāju dzīves kvalitāte, pieejami veselības un sociālie pakalpojumi
VP: AP2.1: Veselība	VP: Veselības un sociālās drošības uzlabošana
1) veselības un slimību profilakses pakalpojumu pieejamība	RV 1.1 Attīstīt veselības aprūpes pakalpojumus un to pieejamību
2) veselīgs dzīves veids	RV 1.4. Sekmēt sporta un veselīga dzīvesveida attīstību
3) jaunu rehabilitācijas un veselības tūrisma pakalpojumu attīstība	RV 1.5. Attīstīt veco ļaužu aprūpes pakalpojumu pieejamību
VP: AP2.2: Sociālā drošība	
1) sociālo pakalpojumu pieejamība	RV 1.2. Saglabāt un attīstīt sociālās palīdzības klāstu
2) Iedzīvotāju drošumspēja un vienlīdzīgas iespējas	RV 1.3. Veicināt sociāli atbildīgas sabiedrības veidošanos
Stratēģiskais virziens: EKONOMIKA. Palielināt reģiona ekonomisko konkurētspēju, uzlabojot uzņēmējdarbības vidi un palielinot ekonomisko ilgtspēju.	Stratēģiskais mērķis: Spēcīga un konkurētspējīga uzņēmējdarbības vide
IP: IAS3: Ilgtspējīgas uzņēmējdarbības un inovāciju vide	IP5 Augstas pievienotās vērtības ekonomika, balstīta uz vietējo dabas resursu un intelektuālā potenciāla izmantošanu
AP3.1: Tematiskie tīklojumi un zināšanu pārnese	VP5 Jaunu uzņēmumu piesaiste un esošo uzņēmumu attīstība
1) Uzņēmējdarbības vides jautājumu koordinācija un zināšanu pārnese	RV 5.1. Veicināt uzņēmējdarbības un inovāciju attīstību novadā
2) Uzņēmēju tematiskie un starpnozaru tīklojumi	RV 5.2. Nodrošināt atbalstu vietējai uzņēmējdarbībai
3) Reģiona stratēģiskās partnerības veidošana	RV 5.3. Sadarbības veicināšana uzņēmumu konkurētspējas paaugstināšanai
AP3.2: Efektīva uzņēmējdarbības atbalsta sistēma	
1) atbalsts tehnoloģiju, pakalpojumu un produktu virzībai tirgū	

2) uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūra	
3) Attālinātā darba atbalsta risinājumi	
4) Sociālā uzņēmējdarbība un sociālās inovācijas	
IP: IAS4: Ilgtspējīga ekonomika	
AP4.1: Ilgtspējīga enerģosistēma	
1) Efektīva energoplānošana	
2) Energoefektivitātes paaugstināšana	
AP4.2. Dabas kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošana	
1) vietējo resursu efektīva un atkārtota izmantošana	
2) degradēto teritoriju pārvaldība	
3) Reģiona adaptācija klimata pārmaiņām:	
4) dabas kapitāla pārvaldība reģionā	
Stratēģiskais virziens: TERITORIJA. Uzlābāt sasniedzamību, pieejamību un pievilcību, saglabājot un attīstot Vidzemes savdabīgo kultūrtelpu un veidot ilgtspējīgu un labi funkcionējošu pilsētu tīklu, kas balstīs uz savstarpējās sadarbības un papildinātības principiem	Stratēģiskais mērķis: Saglabāta un attīstīta unikāla kultūrvide, pilsētvide un dabas vide
IP: IAS5: Sasniedzams reģions	
AP5.1. Sabiedriskais transports un ceļi	
1) Labāka reģiona iekšējā sasaiste un sasaiste ar Eiropas komunikāciju tīklu elementiem	
2) Reģiona iedzīvotāju mobilitāte	

IP: IAS6: Vietu pievilcība	IP3 Sakārtota pilsētvide un dabas vide
AP6.1: Ilgtspējīga un pievilcīga dzīves vide	VP3 Dzīves telpas sakārtošana un dabas vides saglabāšana
1) izmantos Vidzemes ainavu potenciālu	RV 3.2. Paaugstināt novada pievilcību un sekmēt tā dabas vērtību saglabāšanu
2) pieejamības risinājumi ar dzīves kvalitāti saistītu pakalpojumu nodrošināšanai lauku teritorijās	RV 3.1. Uzlabot novada dzīves vides kvalitāti, plānot un veidot pilsētvidi
3) līdzsvarota apdzīvojuma struktūra	
AP6.2 Aktīva pilsoniskā līdzdalība un iesaistoša kultūrvide	IP4 Konkurētspējīga pilsētas identitāte, kas balstīta radošajās un kultūras industrijās, kā arī veselības tūrismā
1) reģiona kultūras un dabas kapitāls	VP4 Kultūrvides un radošo industriju attīstība
2) stipra un vienota kopiena	RV 4.1. Veicināt novada atpazīstamību
	RV 4.2. Attīstīt radošās industrijas
	RV 4.3. Nodrošināt daudzveidīgus, kvalitatīvus kultūras pasākumus un aktivitātes reģionālā, nacionālā un starptautiskā līmenī

3.7. Uzdevumi prioritāšu sasniegšanai

Tabula Nr. 4.

Vidējā termiņa prioritātes, rīcības virzieni un uzdevumi

VP 1 Veselības un sociālās drošības uzlabošana

RV 1.1 Attīstīt veselības aprūpes pakalpojumus un to pieejamību

U 1.1.1. Veselības aprūpes iestāžu infrastruktūras pilnveidošana

U 1.1.2. Medicīnas personāla piesaiste un kapacitātes stiprināšana

U 1.1.3. Attīstīt daudzveidīgus, kvalitatīvus veselības pakalpojumus

U 1.1.4. Veselības tūrisma un kūrortu attīstība

RV 1.2. Saglabāt un attīstīt sociālās palīdzības klāstu

U 1.2.1. Sociālo pakalpojumu infrastruktūras attīstīšana

U 1.2.2. Nodrošināt sociālo pakalpojumu attīstību dažādām mērķa grupām

RV 1.3. Veicināt sociāli atbildīgas sabiedrības veidošanos

U 1.3.1. Sekmēt sociālo dialogu un sociālo tīklojumu

U 1.3.2. Nodrošināt iedzīvotāju partnerības iniciatīvu un kopienu attīstību

U 1.3.3. Sabiedrības integrācija un piederības sajūtas stiprināšana

RV 1.4. Sekmēt sporta un veselīga dzīvesveida attīstību

U 1.4.1. Veicināt un popularizēt veselīgu dzīvesveidu

U 1.4.2. Uzlabot, attīstīt un paplašināt sporta infrastruktūru, aprīkojumu un veikt mērķtiecīgu sporta attīstību

RV 1.5. Attīstīt veco ļaužu aprūpes pakalpojumu pieejamību

U 1.5.1. Veicināt Cēsu novada pansionāta modernizāciju un paplašināšanos

VP 2 Konkurētspējīga izglītības vide, mūžizglītības attīstīšana

RV 2.1. Nodrošināt kvalitatīvu izglītību

U 2.1.1. Kvalitatīva pirmsskolas izglītība un vietu nodrošinājums pirmsskolas izglītības iestādēs

U 2.1.2. Uzlabot vispārējās izglītības apmācību kvalitāti un pieejamību, veicot satūra pilnveidi un paaugstinot pedagogu un akadēmiskā personāla profesionālo kompetenci

U 2.1.3. Atbalstīt profesionālo izglītības iestāžu sakārtošanu un attīstību

U 2.1.4. Skolēnu prasmju attīstīšana un karjeras plānošana vispārizglītojošās skolās, uzlabojot jauniešu nodarbinātības iespējas nākotnē

U 2.1.5. Atbalstīt jauniešu aktivitātes

U 2.1.6. Attīstīt interešu izglītību dažādām vecuma grupām

U 2.1.7. Nodrošināt kvalitatīvu pieaugušo izglītību, veicināt uzņēmēju, strādājošo un darba meklētāju tālākizglītības un profesionālās pilnveides un pārkvalificēšanas iespēju pieejamību atbilstoši darba tirgus pieprasījumam

	RV 2.2. Attīstīt izglītības infrastruktūru
U 2.2.1.	Izglītības iestāžu restrukturizācija, optimizācija, renovācija
U 2.2.2.	Izglītības iestāžu materiāli tehniskās bāzes pilnveide
U 2.2.3.	Sporta infrastruktūras izveide pie izglītības iestādēm
U 2.2.4.	Cēsu novada izglītības iestāžu dienesta viesnīcas izveide
	RV 2.3. Veicināt kvalitatīvas augstākās izglītības piedāvājuma attīstību novadā
U 2.3.1.	Augstākās izglītības piedāvājuma paplašināšana un sadarbības veicināšana
U 2.3.2.	Sadarbības veicināšana starp profesionālās un augstākās izglītības iestādēm mācību bāzes izmantošanā
	RV 2.4. Sadarbības veicināšana un saiknes uzturēšana starp izglītības iestādēm, izglītojamiem, darba devējiem
U 2.4.1.	Sadarbības veicināšana un saiknes uzturēšana
	VP 3 Dzīves telpas sakārtošana un dabas vides saglabāšana
	RV 3.1. Uzlabot novada dzīves vides kvalitāti, plānot un veidot pilsētvidi
U 3.1.1.	Veicināt dzīvojamā fonda attīstību atbilstoši iedzīvotāju vajadzībām
U 3.1.2.	Energoresursu izmantošanas efektivitātes kāpināšana
U 3.1.3.	Uzlabot komunālo pakalpojumu pieejamību un kvalitāti
U 3.1.4.	Uzlabot teritorijas sasniedzamību, autoceļu, ielu un informācijas un komunikāciju tehnoloģiju infrastruktūru visā novada teritorijā
	RV 3.2. Paaugstināt novada pievilcību un sekmēt tā dabas vērtību saglabāšanu
U 3.2.1.	Veidot modernu, vizuāli pievilcīgu, ērtu pilsētvidi
U 3.2.2.	Nodrošināt sabiedrisko kārtību un drošību visiem novada iedzīvotājiem un tūristiem
U 3.2.3.	Sekmēt dabas teritoriju saglabāšanu un attīstību
U 3.2.4.	Revitalizēt Cēsu Vecpilsētu, saglabājot vērtības
	VP 4 Kultūrvides un radošo industriju attīstība
	RV 4.1. Veicināt novada atpazīstamību
U 4.1.1.	Uzlabot pilsētas tēlu un atpazīstamību reģionālā, valstiskā un starptautiskā mērogā;
U 4.1.2.	Sekmēt novadu apmeklējušo tūristu skaita pieaugumu, attīstot piedāvājumu un infrastruktūru
U 4.1.3.	Veikt tradīciju un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, atjaunošanu un infrastruktūras pielāgošanu, veicināt atpazīstamību un iesaisti ikdienas dzīvē
	RV 4.2. Attīstīt radošās industrijas
U 4.2.1.	Veidot izpratni par radošajām industrijām
U 4.2.2.	Atbalstīt radošo industriju veidošanos
U 4.2.3.	Veidot sadarbību starp uzņēmumiem, iedzīvotājiem un izglītības iestādēm radošā potenciāla attīstībā

	RV 4.3. Nodrošināt daudzveidīgus, kvalitatīvus kultūras pasākumus un aktivitātes reģionālā, nacionālā un starptautiskā līmenī
U 4.3.1.	Nodrošināt daudzpusīgas kultūras aktivitātes
U 4.3.2.	Uzlabot kultūras iestāžu infrastruktūru
U 4.3.3.	Atbalstīt dažādu iedzīvotāju grupu, sabiedrisko organizāciju iesaistīšanos kultūras dzīvē un novada notikumos
	VP 5 Jaunu uzņēmumu piesaiste un esošo uzņēmumu attīstība
	RV 5.1. Veicināt uzņēmējdarbības un inovāciju attīstību novadā
U 5.1.1.	Uzlabot uzņēmējdarbības vidi un infrastruktūras pieejamību pilsētā
U 5.1.2.	Investoru un investīciju piesaiste novadam, īpaši inovatīvo/augsto tehnoloģiju uzņēmumu piesaiste
	RV 5.2. Nodrošināt atbalstu vietējai uzņēmējdarbībai
U 5.2.1.	Izstrādāt un ieviest efektīvu uzņēmējdarbības atbalsta politiku
U 5.2.2.	Atbalstīt iedzīvotāju uzņēmējdarbības iniciatīvas, jaunu uzņēmumu veidošanu
U 5.2.3.	Vietējo preču un pakalpojumu noieta veicināšana
U 5.2.4.	Veicināt uzņēmēju un jauniešu izglītošanu par uzņēmējdarbības jautājumiem
	RV 5.3. Sadarbības veicināšana uzņēmumu konkurētspējas paaugstināšanai
U 5.3.1.	Attīstīt uzņēmēju un iestāžu sadarbību novadam nozīmīgajās nozarēs (klasteri, kooperatīvi, padomes u.c.)
U 5.3.2.	Sekmēt vietējam darba tirgus pieprasījumam atbilstoša, konkurētspējīga darbaspēka sagatavošanu
U 5.3.3.	Sekmēt lauksaimniecības un mežsaimniecības produktu lielākas pievienotās vērtības radīšanu

3.8. Vidējā termiņā sasniedzamie rezultāti vidēja termiņa prioritāšu novērtēšanai

Attīstības programmā noteikti vidējā termiņā sasniedzamie rezultāti, kas raksturo vidēja termiņa prioritāšu izpildi. Kopējie vidējā termiņā sasniedzamie rezultāti attiecināmi uz visām vidēja termiņa prioritātēm kopumā, papildus katrai vidējā termiņa prioritātei noteikti to raksturojošie sasniedzamie rezultāti

Tabula Nr.5.

Vidēja termiņa prioritāšu novērtēšanai kopējie sasniedzamie rezultāti				
Nr.	Rādītājs	Rādītāja vērtības bāzes gadā 2013.g.	Prognozētā rādītāja vērtība 2021.gadā	Datu avots
1.	Teritorijas attīstības indekss	+0,536 (2013.) + 0,343 (2012.)	↗	VRAA, RAIM
2.	Teritorijas attīstības indeksa rangs	16.vieta (starp 109 novadiem)	Uzlabojas	VRAA
3.	Iedzīvotāju skaits un tā izmaiņas pēdējo 5 gadu periodā,	18918 Cēsis - 17356	19000	PMLP
4.	Bezdarba līmenis,	6,30%	5,5%	NVA
5.	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz 1 iedzīvotāju	464,58 EUR	↗	RAIM
6.	Ieturētā iedzīvotāju ienākuma nodokļa summa (EUR/gadā)	8 899 018 EUR	↗	VID
7.	Dabiskais pieaugums	-64	+ 10	CSB
8.	Ekonomiski aktīvās statistikas vienības,	1501	1550	CSB
9.	Iedzīvotāju ilgtermiņa migrācijas saldo	-183	Apturēta negatīvā tendence	CSB
10.	Tūristu skaits	416 000	↗	Pašvaldības dati
11.	Tūristu uzturēšanās ilgums, naktis	1,4 naktis	↗	Pašvaldības dati

Vidēja termiņa prioritāšu novērtēšanai sasniedzamie rezultāti

Nr.	Rādītājs	Rādītāja vērtības bāzes gadā 2013.g.	Prognozētā rādītāja vērtība 2021.gadā	Datu avots
VP 1 Veselības un sociālās drošības uzlabošana				
1.	Iedzīvotāju vērtējums par veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību		Vismaz 50% ar vērtējumu "labi"	Aptauja
2.	Ambulatoro konsultāciju skaits Cēsu Klīnikā	50058	53000	Cēsu Klīnika
3.	Dienas stacionāra pakalpojuma attīstība/unikālo pacientu skaits	2794	3000	Cēsu Klīnika
4.	Ārstu skaits Cēsu Klīnikā	39	Pieaug	Cēsu Klīnika
5.	Ģimenes ārstu prakšu skaits	12	Pieaug	Cēsu pašvaldība
6.	Pabalstu skaits garantētā minimālā ienākuma līmeņa nodrošināšanai	252	Samazinās	RAIM
7.	Pašvaldības budžeta izdevumi sociālā atbalsta pasākumiem, uz 1 iedzīvotāju	26,17	Ir stabili/samazinās	RAIM
8.	Sociālā atbalsta pasākumiem iztērētā summa, EUR/gadā	352 314.44	Ir stabili/samazinās	Sociālais dienests
9.	Sociālos pakalpojumus saņēmušo klientu kopējā iedzīvotāju skaitā	2,02%	Ir stabili/samazinās	RAIM
10.	Iedzīvotāju vērtējums par sociālās palīdzības pieejamību	Nav veikts	Vismaz 50% ar vērtējumu "Labi"	Iedzīvotāju aptauja
11.	Dzimušo skaits (2013.g.dati)	154	Palielinās	PMLP, RAIM
12.	Personu skaits, kam konstatēta atbilstība trūcīgas ģimenes statusam, t.sk. % no kopējā iedzīvotāju skaita	691 (2013.g.dati) 3,61%	Samazinās	RAIM, LM

13.	Iedzīvotāju vērtējums par sporta pasākumu piedāvājumu	Nav veikts	Vismaz 50% ar vērtējumu „labi”	Iedzīvotāju aptauja
-----	---	------------	--------------------------------	---------------------

VP 2 Konkurētspējīga izglītības vide, mūžizglītības attīstīšana

14.	Izglītības iestāžu audzēkņu skaits: - pirmsskolas izglītības iestādes - vispārējās izglītības iestādes - profesionālās izglītības programmu realizējošās izglītības iestādēs	964 2688 303	Ir stabili/ palielinās	RAIM
15.	Ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars kopējo bezdarbnieku skaitā (%)	25,93% (2013.g.datī)	Samazinās	RAIM
16.	Pašvaldības budžeta izdevumi uz vienu izglītojamo, EUR	1440, 16 (2013.g.)	Paliek esošajā līmenī	RAIM
17.	Vasaras vispārīzglītojošo prakses skolu skolēniem	93 skolēni	Pieaug	Pašvaldības Izglītības nodaļas dati

VP 3 Dzīves telpas sakārtošana un dabas vides saglabāšana

18.	Daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas, kurās veikti energoefektivitātes pasākumi	40	Palielinās	Pašvaldības dati
19.	Dzīvojamais fonds (mājokļu skaits)	8191 (2009.g.datī)	palielinās	CSP
20.	Dzīvojamais fonds (dzīvokļu skaits daudzdzīvokļu dzīvojamās mājās)	6263 (2009.g.datī)	palielinās	CSP
21.	Noziedzīgo nodarījumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem	28,27 (2012.g.datī)	Samazinās	RAIM
22.	Dabas (zaļās teritorijas) Cēsu pilsētā Vaives pagastā	665,8 ha 2773.2 ha	Ir stabils	VZD

23.	Centralizētai ūdensapgādei un kanalizācijai pievienoto mājsaimniecību skaits	93%	99%	Pašvaldības SIA "Vinda"
24.	Iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības sniegto pakalpojumu klāstu un sniegto komunālo pakalpojumu kvalitāti, %	Nav datu	Vismaz 50% vērtējums "Labi"	Aptauja
25.	Ielu ar cieto segumu īpatsvars, %	48%	55%	Komunālā nodaļa
VP 4 Kultūrvides un radošo industriju attīstība				
26.	Ceļotāju un tūristu skaits Cēsu novadā	416 000	Pieaug	CKTC
27.	Tūrisma informācijas centra apmeklētāju skaits	14511	Pieaug	CKTC
28.	Gultas vietu skaits Cēsis/Cēsu apkārtnē (blakus novados)	275/1492 (2014.g.dat)	Pieaug	CKTC
29.	Ārvalstu viesu pavadītās nakts viesnīcās un citās tūrisma mītnēs pilsētā	10257	Pieaug	CSP
30.	Nakšņotāju skaits Cēsu novadā un apkārtnē (Amatas, Pārgaujas, Rauna, Priekuļu un Līgatnes novados) pa gadiem	36142	Pieaug	CSP
31.	Lasītāju skaits Cēsu Centrālajā bibliotēkā	4461 (2013.g.)	Pieaug	Cēsu Centrālās bibliotēkas dati
32.	Grāmatu izsniegumu skaits Cēsu Centrālajā bibliotēkā	155806	Pieaug	Cēsu Centrālās bibliotēkas dati
33.	Muzeja (Jaunās pils) apmeklētāju skaits	3745	Pieaug	CKTC dati
34.	Muzeja krājuma apmeklētāji	930	Pieaug	CKTC dati
35.	Viduslaiku pils apmeklētāji	24585	Pieaug	CKTC dati
36.	Vidzemes koncertzāles Cēsis pasākumu skaits/apmeklētāju skaits	Nav dati	350/150 000	SIA Vidzemes koncertzāle dati
37.	Amatiermākslas kolektīvu /dalībnieku skaits	13/442	Ir stabils	CKTC dati

38.	Cēsu Kultūras centra organizētie pasākumi	129	Ir stabils/pieaug	CKTC dati
VP 5 Jaunu uzņēmumu piesaiste un esošo uzņēmumu attīstība				
39.	Ārvalstu tieši investīciju apjoms, EUR	44063060,01 (2009.-2014.)	Pieaug	RAIM
40.	Uzņēmuma ienākuma nodokļa aprēķinātā summa, EUR	1058600,98 (2013.g.dati)	Palielinās	VID, RAIM
41.	Uzņēmuma ienākuma nodokļa maksātāju skaits	608 (2013.g.dati)	Palielinās	VID, RAIM
42.	Iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāju skaits pēc darba ņēmēja deklarētās dzīves vietas	8602	Ir stabils	VID, RAIM
43.	Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits	1464 (2013.g.dati)	1500	CSP, RAIM
44.	Bezdarbnieku skaits	806 (2013.gada dati)	Samazinās	NVA, RAIM
45.	Jaundibināto uzņēmumu skaits	98 (2013.g.dati)	Palielinās	UR, RAIM
46.	Iedzīvotāju apmierinātība ar Cēsu novada pašvaldības darbu, sniedzot atbalstu uzņēmējdarbības attīstībai, %	Nav datu	Vismaz 50% vērtējums "Labi"	Aptauja

4. PROGRAMMAS ĪSTENOŠANAS UN UZRAUDZĪBAS KĀRTĪBA

4.1. Attīstības programmas institucionālais ietvars un laika grafiks

Cēsu novada integrētās attīstības programmā 2013.-2021. gadam ir noteikta Cēsu novada attīstības vīzija, ilgtermiņā sasniedzamie mērķi, kā arī noteiktas vidēja termiņa prioritātes, rīcības virzieni un uzdevumi 7 gadu periodam. Cēsu novada ilgtermiņa mērķu sasniegšanu paredzēts veikt, īstenojot 52 uzdevumus atbilstoši 5 izvirzītājām vidēja termiņa attīstības prioritātēm.

Lai nodrošinātu Cēsu novada attīstības novērtēšanas iespējas un izvērtētu attīstības plānošanas dokumenta rādītāju sasniegšanas progresu, Cēsu novada pašvaldība ir izstrādājusi AP īstenošanas uzraudzības sistēmu, kas nodrošinās iespēju novērtēt pašvaldības attīstību kopumā:

- Novērtēt vidēja termiņa prioritāšu un uzdevumu sasniegšanas progresu;
- Demonstrēt pašvaldības darbības progresu un sasniegumus un informēt par to sabiedrību, deputātus un citas ieinteresētās puses;
- Identificēt jaunas problēmas un iespējas, kas saistītas ar pašvaldības attīstību un kurām nepieciešams veltīt tālāku izpēti un attiecīgu lēmumu pieņemšanu to risināšanai;
- Pamatot attīstības programmas aktualizācijas nepieciešamību.
- Identificēt pārmaiņas novadā kopumā un pa nozarēm;
- Identificēt, vai attīstības programma tiek ieviesta, kā plānots;

Galvenās darbības uzraudzības sistēmas ietvaros ir regulāri un sistemātiski vākt, apkopot un analizēt kvantitatīvu un kvalitatīvu informāciju par situāciju novadā un novada pašvaldības darbību.

Attīstības programma jāņem vērā apstiprinot ikgadējo pašvaldības budžetu un novada nodaļām un struktūrvienībām izstrādājot gada darba plānus.

Cēsu novada AP 2013.-2021. gadam īstenošanas uzraudzība sastāv no četrām sadaļām:

- AP uzraudzības institucionālais ietvars un laika grafiks;
- Cēsu novada attīstības izvērtējuma pamatrādītāji;
- AP noteikto vidējā termiņa prioritāšu sasniegšanas izvērtējuma rādītāji;

- Ikgadējā attīstības programmas īstenošanas uzraudzības ziņojuma saturs un iekļaujamā informācija.

Par Cēsu novada attīstības programmas 2013.-2021. gadam īstenošanas uzraudzības kārtību un tās ieviešanu atbildīga ir novada pašvaldības Attīstības nodaļa. Attīstības programmas īstenošanas uzraudzības procesā tiek iesaistītas Cēsu novada pašvaldības struktūrvienības un iestādes.

Uzraudzības sistēmas procesu vada Cēsu novada pašvaldības Attīstības nodaļas vadītājs, iesaistot attīstības programmas īstenošanas un uzraudzības sistēmas procesā struktūrvienību, iestāžu vadītājus, kuri operacionālā līmenī veic uzraudzības īstenošanas procesa darbības saskaņā ar uzdevumiem.

Tabula Nr. 7.

Cēsu novada attīstības programmas 2013.-2021. gadam īstenošanas uzraudzības sistēmas galvenie uzdevumi un atbildīgās institūcijas.

Nr.	Veicamais uzdevums	Atbildīgā institūcija
1	Apstiprināt Cēsu novada AP2013.-20189. gadam, aktualizēt AP nepieciešamības gadījumā	Cēsu novada dome
2	Koordinēt Cēsu novada AP īstenošanas uzraudzības sistēmu un uzraudzību	Cēsu novada pašvaldība, Attīstības un plānošanas nodaļa
3	Nodrošināt Cēsu novada AP rīcības plāna 2013.-2021. gadam izpildi	Lēmēj institūciju līmenī - Cēsu novada dome, Izpildes līmenī - par rīcības plānā uzskaitīto projektu realizāciju atbildīgās Cēsu novada pašvaldības struktūrvienības, iestādes
4	Sistemātiski apkopot kvantitatīvos un kvalitatīvos datus, veikt analīzi saskaņā ar Cēsu novada AP noteiktajām vidēja termiņa prioritātēm un novada attīstības izvērtējuma pamatrādītājiem	Cēsu novada pašvaldības Attīstības nodaļa, Cēsu novada pašvaldības struktūrvienības, iestādes
5	Sagatavot ikgadējo pārskatu "Pārskats par Cēsu novada AP 2013.-2021. gadam īstenošanu"	Cēsu novada pašvaldības Attīstības nodaļa
6	Apstiprināt ikgadējo pārskatu "Pārskats par Cēsu novada AP 2013.-2021. gadam īstenošanu", Pieņemt lēmumu par grozījumiem attīstības programmā un/vai rīcības plānā, ja nepieciešams	Cēsu novada dome
7	Informēt sabiedrību par attīstības programmas īstenošanas rezultātiem, publicēt pārskatu Cēsu novada interneta vietnē www.cesis.lv	Cēsu novada pašvaldības Attīstības nodaļa sadarbībā ar Cēsu novada pašvaldības struktūrvienībām

Cēsu novada AP 2013.-2021. gadam uzraudzības procesa rezultāti tiks iekļauti pārskatā „Pārskats par Cēsu novada attīstības programmas 2013.-2021. gadam īstenošanu” ik gadu par katru iepriekšējo gadu un 1 reizi 3 gados par 3 gadu periodu. Atbildīga Cēsu novada Attīstības nodaļa atbilstoši pārskata sagatavošanas laika grafikam.

Tabula Nr.8.

Cēsu novada AP 2013.-2021. gadam īstenošanas uzraudzības ikgadējā pārskata sagatavošanas laika grafiks

Atbildīgā institūcija	1 ceturksnis	2 ceturksnis	3 ceturksnis	4 ceturksnis
Cēsu novada pašvaldības Attīstības nodaļa	Pārskatu datu analīze un nepieciešamības gadījumā rakstiska papildu datu pieprasīšana no novada pašvaldības struktūrvienībām. Pārskata sagatavošana.	Ikgadējā pārskata „Pārskats par Cēsu novada integrētās attīstības programmas 2013.-2021. gadam īstenošanu” sagatavošana, ziņošana par rezultātiem Cēsu novada domē. Rezultātu publicēšana novada interneta vietnē www.cesis.lv	Sistemātiska datu vākšana un apkopošana	Sistemātiska datu vākšana un apkopošana
Cēsu novada dome		Pārskata apstiprināšana, nepieciešamības gadījumā lēmuma pieņemšana par grozījumiem AP un/vai rīcības plānā		

Cēsu novada pašvaldības struktūrvienības pēc Cēsu novada pašvaldības Attīstības nodaļas pieprasījuma līdz 15. martam sagatavo pārskatu par iepriekšējā gadā savā jomā paveikto saskaņā ar Cēsu novada AP 2013.-2021. gadam Rīcības plānā ietvertajiem uzdevumiem, pasākumiem un aktivitātēm, kurā iekļauj arī informāciju par vidēja termiņa prioritāšu sasniegšanas rādītājiem. Cēsu novada pašvaldības Attīstības nodaļa analizē iesniegtos pārskatus un datus un nepieciešamības gadījumā līdz 1.aprīlim pieprasa papildu informāciju. Cēsu novada pašvaldības Attīstības nodaļa sadarbībā ar Cēsu novada pašvaldības struktūrvienībām līdz 1.jūnijam sagatavo ikgadējo „Pārskats par Cēsu novada integrētās attīstības programmas 2013.-2021. gadam īstenošanu”, ziņo par rezultātiem novada pašvaldībai, kā arī ne vēlāk kā 1 mēneša laikā pēc pārskata apstiprināšanas informē sabiedrību par AP īstenošanas rezultātiem, publicējot tos novada interneta vietnē www.cesis.lv.

Cēsu novada dome apstiprina sagatavoto pārskatu un nepieciešamības gadījumā, lemj par grozījumu veikšanu Cēsu novada AP 2013.-2021. gadam un/vai Rīcības plānā.

4.2. Cēsu novada attīstības rādītāju izvērtējums

Pamatrādītāju izvērtējums

Cēsu novada attīstības pamatrādītāji, ar kuru palīdzību ir iespējams novērtēt novada attīstību kopumā, ikgadēja izvērtēšana ļaus salīdzināt novada attīstību ar citiem Latvijas novadiem. Vidēja termiņa prioritāšu novērtēšanai kopējie sasniedzamie rezultāti doti Tabulā Nr.5.

Cēsu novada AP programmas 2013.-2021. gadam vidēja termiņa prioritāšu sasniegšanas rezultatīvie rādītāji ir doti iepriekšējā stratēģijas nodaļā. Vidēja termiņa prioritāšu sasniegšanai AP īstenošanas uzraudzības ietvaros ik gadu tiks veikts vidēja termiņa prioritāšu sasniegšanas rādītāju izvērtējums, aizpildot ikgadējos rezultātus tabulā.

Vidējā termiņa prioritāšu sasniegšanas izvērtēšana

Cēsu novada AP programmas 2013.-2021. gadam vidēja termiņa prioritāšu sasniegšanas rezultatīvie rādītāji ir doti AP 2.nodaļā tabulā Nr.6.

Vidēja termiņa prioritāšu sasniegšanai AP īstenošanas uzraudzības ietvaros ik gadu tiks veikts vidēja termiņa prioritāšu sasniegšanas rādītāju izvērtējums, aizpildot ikgadējos rezultātus tabulā Nr.9.

Tabula Nr.9.

Cēsu novada AP 2013.-2021.gadam uzdevumu un rīcību izpilde

Uzdevums rīcību un investīciju plānos	Vai veiktas darbības uzdevuma ietvaros? Jā/nē	Veiktās rīcības uzdevuma izpildei?	Sasniegtie rezultāti/priekšlikumi attīstības programmas aktualizācijai

4.3. Ikgadējā attīstības programmas īstenošanas uzraudzības ziņojuma saturs un iekļaujamā informācija

Tiek piedāvāta ikgadējā pārskata „Pārskats par Cēsu novada attīstības programmas 2013.-2021.gadam īstenošanu” struktūra un iekļaujamā informācija.

Programmas ieviešanas izvērtējumu veic, ņemot vērā:

- iepriekšējā gada uzraudzības ziņojuma rezultātus,
- investīciju plāna izpildi,
- īstenotās rīcības un izpildītos uzdevumus,
- izvērtējot teritorijas attīstības rādītājus.

Atbilstoši sasniegtajiem rezultātiem un sociāli ekonomiskais situācijai novadā, tiek sagatavoti ierosinājumi programmas rīcību plāna un investīciju plāna aktualizācijai.

Tabula Nr. 10.

Cēsu novada attīstības programmas 2013.-2021. gadam īstenošanas uzraudzības pārskata struktūra un tajā ietveramā informācija

Pārskata nodaļa	Ietveramā informācija
levads	levadā ir jāsniedz neliela informācija par AP nozīmi un saistīti ar citiem plānošanas dokumentiem, kā arī jāiekļauj informācija par AP uzraudzības sistēmu, pārskatā ietvertu informāciju un kontaktinformāciju komentāru un ieteikumu sniegšanai. Uzraudzības ziņojuma sagatavošanas mērķis, laika periods, par kuru uzraudzības ziņojums tiek gatavots, kā arī uzraudzības veicēji un ziņojuma sagatavotāji.
Cēsu novada attīstības vispārējs raksturojums	Šajā nodaļā ir jāsniedz vispārīgs Cēsu novada attīstības raksturojums, iekļaujot attīstības pamatrādītāju izvērtējumu saskaņā ar rādītājiem, kas doti tabulā Nr.5. un tabulu Nr. 6.
Cēsu novada AP 2013.-2021.gadam īstenošanas progress	Informācija par katras vidēja termiņa prioritātes ietvaros veiktajiem pasākumiem un aktivitātēm, izpilde, atkāpes no plānotā.
Rīcības plāna 2012.-2021.gadam īstenošanas progress	rīcību plāna aktualizācijas novērtējums, rīcības, kuru ieviešana ir uzsākta un rīcības, kas īstēnotas, katras rīcības ieviešanai paredzētais un izlietotais budžeta finansējums,

	<p>katrai ieviestai rīcībai piesaistītais finansējums un tā avoti, paredzētais un izlietotais līdzekļu apjoms, galveno pozīciju atšifrējums (investīciju plāna izvērtējums), kopējais rīcību plāna izpildes novērtējums, rezultātīvo rādītāju izvērtējums,</p>
Vidēja termiņa prioritāšu sasniegšanas rādītāju izvērtējums	Saskaņā ar rīcības plānā ietvertajiem rādītājiem.
Secinājumi un rekomendācijas	<p>Apkopota informācija par konstatētajām novirzēm no plānotā un izdarītajiem galvenajiem secinājumiem. Jāietver informācija par ieteicamajiem uzlabojumiem, grozījumiem un precizējumiem, kas veicami AP vai AP uzraudzības procesā, pamatojoties uz iepriekšējās nodaļās veikto analīzi un izdarītajiem secinājumiem.</p> <p>stratēģisko mērķu sasniegšana un uzdevumu izpilde, problēmas: novada iekšējās un tās, ko radījuši ārējie apstākļi, secinājumi par programmas izpildi un sasniegtajiem rezultātiem, turpmākie nodomi, konstatētie trūkumi</p>
Izmantotās informācijas avoti	Informācijas avoti, kas izmantoti sagatavojot AP uzraudzības pārskatu.
Pielikumi	Papildus informācija, kura nevar tik iekļauta pamatdokumentā, kas kalpo kā informatīvs materiāls.

5. SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS IZSTRĀDĒ

Cēsu novada Attīstības programmas izstrādē sabiedrība iesaistīta trīs līmeņos izstrādes un apstiprināšanas posmā:

- Veicot iedzīvotāju aptauju;
- Organizējot diskusiju ciklu;
- Organizējot programmas publisko apspriešanu.

Cēsu novada Attīstības programmas 2013. – 2021. gadam izstrāde tika uzsākta ar Cēsu novada domes 2010. gada 16. septembra lēmumu Nr. 555 „Par Cēsu novada Attīstības programmas 2012. – 2021. Izstrādes uzsākšanu”. Attīstības programmas izstrādei tika piesaistīts finansējums no Eiropas Sociālā fonda 1.5.3.2. aktivitātes „Plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību attīstības plānošanas kapacitātes paaugstināšana”, īstenojot projektu „Cēsu novada Attīstības programmas izstrāde”.

Iedzīvotāju aptauja

2011. gadā no maija līdz augustam tika veikta iedzīvotāju aptauja, ar mērķi iegūt Cēsu novada iedzīvotāju, t.i. pilngadīgo fizisko personu viedokli par pašvaldības sniegto pakalpojumu klāstu, pieejamību un kvalitāti un iegūt datus par respondentu sociālekonomisko aktivitāti pašvaldībā. Pavisam kopā tika aptaujāti 300 iedzīvotāji, vecumā no 18 – 74 gadiem, garantējot reprezentatīvu pašvaldības iedzīvotāju izlasi pa vecuma, dzimuma grupām un dzīves vietu pēc administratīvā iedalījuma – Vaives pagasts un Cēsu pilsēta. Iedzīvotāji tika aptaujāti telefonintervijās un to pēc Cēsu novada pašvaldības pasūtījuma veica SIA „Latvijas Fakti”.

Aptaujas rezultāti ir izmantoti izstrādājot attīstības programmas Esošās situācijas analīzi un izvirzot pašvaldības attīstības stratēģiskos mērķus un virzienus.

Diskusiju cikls

2012. gada martā un aprīlī tika organizēts diskusiju cikls par 6 dažādām tēmām – kultūra un radoša pašizpaušme; lauku telpas attīstība; pilsētas tēls atpazīstamība; izglītība; pilsētas centra attīstības priekšnoteikumi, uzņēmējdarbība. Diskusiju mērķis bija iesaistīt plašāku sabiedrības daļu, lai apspriestu kā Cēsu novadu attīstīt par konkurētspējīgu pašvaldību Latvijas un starptautiskā mērogā un radītu idejas konkrētas nozares attīstības veicināšanai.

Informācija par diskusijām tika izplatīta Cēsu pašvaldības laikrakstā „Cēsu Vēstis”, mājas lapā www.cesis.lv, vietējā laikrakstā „Druva”, radio SWH Novadu ziņās. Kopumā diskusijās piedalījās 154 dalībnieki.

Diskusiju rezultāti tika ņemti vērā papildinot Esošās situācijas analīzi, izstrādājot stratēģiskos mērķus un virzienus un investīciju plānu.

Attīstības programmas publiskā apspriešana

Cēsu novada Attīstības programmas publiskā apspriešana tika organizēt pamatojoties uz Cēsu novada domes 31.01.2013. lēmumu Nr.58 „Par Cēsu novada Attīstības programmas 2013. – 2019. Un Vides pārskata projektu nodošanu sabiedriskajai apspriešanai”. Apspriešana tika organizēta no 12.02.2013. – 12.03.2013. ar sabiedrisko sanākumi 27.02.2013. Informācija par sabiedrisko apspriešanu tika izplatīta pašvaldības laikrakstā „Cēsu Vēstis”, vietējā laikrakstā „Druva”, mājas lapā www.cesis.lv.

Ar Attīstības programmas materiāliem varēja iepazīties pašvaldības mājas lapā www.cesis.lv un Cēsu novada pašvaldības Apmeklētāju apkalpošanas centrā.

Attīstības programmas projekta sabiedriskajā sanāsmē piedalījās 24 interesenti, publiskās apspriešanas laikā tika saņemti trīs elektroniskās vēstules un viens telefona zvans.

Sabiedriskajā sanāsmē un publiskās apspriešanas ietvaros pārsvarā tika saņemti jautājumi. Konkrēti ierosinājumi un komentāri par Attīstības programmu tika saņemti divi:

- Ligita Embrekte norādīja, ka Attīstības programmas stratēģiskajā daļā nav minēti rīcības virzieni sociālajā sfērā. Nepieciešams norādīt uzsvarus arī sociālajā jomā,
 - Komentārs tika ņemts vērā un stratēģiskā daļa tika papildināta ar rīcības virzienu “Saglabāt un attīstīt sociālās palīdzības klāstu”,
- Iveta Jermolājeva rosināja paredzēt plašāku atbalstu jauniešu aktivitātēm,
 - Komentārs daļēji ņemts vērā. Stratēģiskajā daļā paredzēts atbalsts dažādām sabiedrības iniciatīvām un aktivitātēm. Rīcības virzienā ir uzdevums “Atbalstīt jauniešu aktivitātes”.